

A Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság a dr.Lajer Zsolt ügyvéd által képviselt felperesnek a dr.Pergel Elza ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróságon P.20.384/2006. számon folyamatban volt és a Győri Ítéltábla 2007. december 5-én kelt Gf.II.20.125/2007/5. számú ítéletével jogerősen befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság a Győri Ítéltábla Gf.II.20.125/2007/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.500.000,- (Egymillió-ötszázezer) Ft + Áfa felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állami adóhatóság külön felhívására 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az alperes, mint megbízó és a felperes mint megbízott között 1995. december 15-én megbízási szerződés jött létre. Ennek alapján a felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy az alperes képviseletében eljár. A gazdálkodó szervezetek és a gazdasági társaságokról szóló 1989. évi XIII. törvény (Átv.) 21.§ /2/ bekezdése alapján, az alperest a részvénytársasággá átalakuló R. M. V.- és G. vagyonmérlegében szereplő belterületi földek értéke után - a már kiadásra került részvénymennységet meghaladóan - megillető további részvények kiadása érdekében. Az alperes a megbízás ellenértékeként a megbízás folytán elért részvélynövekmény 4%-ának átadását vállalta a felperes részére.

A felperes a megbízást teljesítette. Közbenjárását követően az alperes 1996. április 16-án további 975.980.000,-Ft névértékű R.részvényben részesült. A megbízási díjként a felperest megillető 39.030.000,-Ft névértékű részvényből azonban az alperes, az 1997. január 10-én tett nyilatkozatában csupán 5 millió Ft névértékű részvény átadását vállalta. E vállalását ugyanakkor nem teljesítette. A további részvénymennnyiség kiadásától pedig teljes egészében elzárkózott.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság által - a Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.104/2005/7. számú hatályon kívül helyező végzése folytán - megismételt eljárásban a felperes elsődlegesen, szerződésszegéssel okozott kártérítés címén 189.842.497,-Ft, és ennek 2001. február 28-tól a kifizetésig járó késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagosan 70.282.517,-Ft és ennek 2001. február 28-tól, illetve 1.011.110,-Ft és ennek 1996. szeptember 30-tól, 1.011.110,-Ft és ennek 1997. szeptember 30-tól, 3.123.120,-Ft és ennek 1999. szeptember 30-tól, 17.567.550,-Ft és ennek 2000. szeptember 30-tól a kifizetésig járó késedelmi kamatainak megfizetése iránt terjesztett elő igényt.

Az alperes tagadta a kereset jogalapját elévülésre, illetve a kártérítés együttes feltételeinek hiányára hivatkozással. Vitatta az összecszerűséget is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 125.307.109,-Ft és ennek 2002. november 11-től járó törvényes kamatainak megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezett a perköltség felől.

Határozatának indokolása szerint az alperes a felperessel 1995. december 15-én kötött megbízási szerződést megszegte, a teljesítéssel 1996. május 16. óta késedelembe van. A Ptk.318.§ /1/ bekezdése, illetve a Ptk.339.§ /1/ bekezdése alapján a szerződésszegéssel okozott kárt köteles ezért megtéríteni. Az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy a felperes igénye a Ptk.324-327.§-ai, illetve a Ptk.360.§ /1/ bekezdése értelmében nem évült el.

Az elsőfokú bíróság, a felperes álláspontjával ellentétben, a kár összegének meghatározásakor az eredeti teljesítési határidő és nem a feltételezett, optimális árfolyamú időszak alapján állapította meg a forgalmi értéket. Egy darab 1.000,-Ft-os névértékű részvény 1996. május 16-i 2.103,-Ft-os átlagárára figyelemmel, a kiadandó 39.030.000,-Ft össznévértékű részvény forgalmi értékét 82.099.017,-Ft-ban határozta meg. Kárátalányként kamatot is megállapított. Ezt az összeget csökkentette a 2001. február 27-én átvett 5.000.000,-Ft össznévértékű részvények értékesítéséből befolyt 10.816.000,-Ft-tal. Az így fennmaradó összesen 149.513.257,-Ft-ot a részvények

teljeskörű kiadásának napjáig, 2002. július 17-ig további kamatokkal növelte. Az annak eredményeként kiszámított 171.241.379,-Ft-ból levonta az e napon kiszolgáltatót 34.039.000,-Ft össznévértékű részvény 46.215.431,-Ft-os forgalmi értékét. A különbözetként adódó 125.025.948,-Ft-ot, mint elmaradt vagyoni előnyt határozta meg. Mivel a felperes 2002. november 11-én lépett fel először kártérítési igénnyel az alperessel szemben, az említett összeghez még hozzászámította az ezen időpontig esedékes kamatokat is. A marasztalási összeget erre figyelemmel 125.307.109,-Ft-ban határozta meg. A Ptk.301.§ /1/ bekezdése alapján pedig késedelmi kamat megfizetésére is kötelezte az alperest, az elsődlegesen előterjesztett kereset szerint.

Az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelmet is elbírálta. A 39.030.000,-Ft össznévértékű részvény 82.099.017,-Ft-os forgalmi értékéből levonta a 2001. február 27-én kiadott részvények 10.816.500,-Ft-os és a 2002. július 17-én kiadott részvények 46.215.431,-Ft-os forgalmi értékét. E számítás alapján az elmaradt vagyoni előnyt 25.067.086,-Ft-ban tartotta megállapíthatónak.

Egyetértett az elsőfokú bíróság azzal az alperesi állásponttal, hogy a felperesnek módjában állt volna határidőben osztalék megfizetése iránti igényét is előterjeszteni. A jelen keresetnek 2003. június 6-i benyújtására tekintettel, az 1998. év előtt esedékes osztalékokra nézve a Ptk.324.§ /1/ bekezdése alapján az elévülés bekövetkezett. Az ezt követő évekre járó összesen 26.546.520,-Ft osztalék igényt ugyanakkor a bíróság megalapozottnak tartotta volna, abban az esetben, ha az elsődleges kereseti kérelemnek nem adott volna helyt.

A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította, a felperest perköltségben marasztalta.

A másodfokú határozat indokolása szerint, a felperes fellebbezése alaptalan, az alperes fellebbezése alapos volt.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást módosította, illetve kiegészítette az alábbiakkal: 34.030.000,-Ft össznévértékű részvények forgalmi értéke 2002. június 17-én volt 46.215.379,-Ft, és nem a részvény kiadási igény engedményezésére, 2001. február 14-én kötött szerződés időpontjában; 1998-ban 1.000,-Ft névértékű részvény után 80,-Ft/db, 1999-ben 450,-Ft/db osztalék kifizetésére került sor; az alperes 96.456.675,-Ft-ot fizetett meg a felperesnek, 2005. január 14-én, jogalap nélkül.

A másodfokú bíróság az így módosított és kiegészített tényállás alapján sem tartotta helytállónak az elsőfokú bíróság döntését. Rámutatott: a felperes az alperesi teljesítés jogos ok nélküli megtagadása miatti jogkövetkezményként változatlanul követelte a teljesítést, a részvények kiadását. A Ptk.299.§ /1/ bekezdése alapján emellett, igényt tarthat a késedelemből eredő kárainak megtérítésére is. Tényleges kára az eredeti teljesítési határidő és a részvények tényleges kiadásának időpontja között bekövetkezett értékvesztéséből, és az erre az időre eső őt megillető, részére ki nem fizetett osztalékokból keletkezhett. Az eredeti teljesítési határidőt követő optimális áron történő értékesítést a felperesnek kellett volna bizonyítani, elmaradt haszonból eredő kárra akkor tarthatott volna igényt. Az értékesítési időpontot követően pedig értelemszerűen, osztalék megtérítésére már nem lett volna jogosult.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a bizonyítékok helyes, ellentmondásmentes mérlegelésével nem volt megállapítható, hogy a felperes az általa állított időpontban, 1998. tavaszán a részvényeket értékesítette volna, az általa kimutatott árfolyamnyereséget elérve. Elmaradt hasznát ezért alappal nem követelheti.

A másodfokú bíróság abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a peres felek között létrejött megbízási szerződés az alperes teljesítésére határidőt nem tartalmazott. A Ptk.280.§ /1/ bekezdés a) pontja és /2/ bekezdése alapján ezért, a felperes megbízási szerződés alapján történő 1996. április 16-i teljesítésére figyelemmel az alperesnek a megbízási díjat 1996. május 16. napjáig kellett volna kiegyenlítenie.

A beszerzett igazságügyi szakértői vélemény alapján, a másodfokú bíróság, az elsőfokú bírósággal azonosan, e napon az 1.000,-Ft névértékű részvények forgalmi értékét 2.103,-Ft/db összegben állapította meg. Az 5.000.000,-Ft össznévértékű részvények forgalmi értékét, kiadásuk napján, 2001. február 27-én 2.163,-Ft/db, a 34.039.000,-Ft össznévértékű részvény forgalmi értékét szintén a kiadás napján, 2002. június 17-én 1.357.72,-Ft/db összegben határozta meg. Rámutatott, ez utóbbi forgalmi érték alacsonyabb, mint az eredeti teljesítési határidő szerinti forgalmi érték. A felperesnek emiatt 25.067.086,-Ft értékvesztéséből álló tényleges kára keletkezett, az elsőfokú bíróságnak, a másodlagos kereset elbírálásakor elvégzett számításai szerint.

A másodfokú bíróság hangsúlyozta azt is, hogy a felperes tényleges kárának megtérítése iránti igénye, az első fokú ítéletben kifejtett helyes indokok szerint nem évült el. A kár bekövetkezte és összege ugyanis a részvények kiadásával vált ismertté.

Felperes a 25.067.086,-Ft összegű kára után 1996. május 16-tól igényelhetette volna a késedelmi kamatot. Kamatigényének kezdő időpontját azonban 2001. február 28-ától jelentette be. A Pp.215.§-a alapján az ítélet tábla ezért az elszámolás során csak ezt az időpontot vehette figyelembe.

A másodfokú bíróság kifejtette azt is, hogy a felperes alaptalanul tartott igényt a gazdálkodó szervezetek egymás közötti viszonyában irányadó, ott írt mértékű késedelmi kamat megtérítésére. A Ptk.685.§ c) pontja szerint ugyanis az alperes önkormányzatra, csak a gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataiban irányadók a gazdálkodó szervezetekre vonatkozó rendelkezések. A jelen perben az alperes, az Átv. szerint őt megillető juttatás kiadása érdekében történő eljárásra, képviselőre adott megbízást a felperesnek. A megbízási szerződés nem az alperes önkormányzat gazdálkodó tevékenysége keretében jött létre. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a késedelmi kamat mértékét a Ptk.301.§ /1/ bekezdése alapján 2001. február 28. és 2001. december 31. között évi 20%-ban, 2002. január 1. és 2004. december 31. között évi 11%-ban, 2005. január 1-től kezdődően az első félévre irányadó 9,5%-ban határozta meg.

A részvények meghatározott időpontban való értékesítésének bizonyítottsága hiányában, a felperes osztalék megfizetése iránti igényét, a keresetlevél benyújtását megelőző 5 évnél korábbi osztalék igényeket leszámítva, az alábbiak szerint tartotta alaposnak.

Az osztalékok megtérítésére a felperesnek, azok esedékessé válásától keletkezett igénye. Annak érvényesítése a részvények kiadásától független volt. A Ptk.324.§ /1/ bekezdése értelmében ezért, a kereset előterjesztését megelőző 5 évvel korábbi osztalék igények elévültek, a Ptk.325.§ /1/ bekezdése szerint nem érvényesíthetők.

A keresetlevél F/8. szám alatti melléklete alapján, 1998. évre 1999. szeptember 30-ával esedékesen 3.123.120,-Ft, 1999. évre 2000. szeptember 30-ával esedékesen 17.567.550,-Ft osztalék, valamint annak törvényes kamatai, megtérítése iránti kereset megalapozott.

A másodfokú bíróság a felperes javára megállapított összegekkel szemben azonban, az alperes által, a megelőző felülvizsgálati eljárás során hatályon kívül helyezett jogerős ítélet alapján, 2005. január 14-én kifizetett 96.456.675,-Ft-ot beszámította, mivel az alperes a másodfokú eljárás során e beszámítást kérte, és a felperes a kifizetést elismerte.

25.067.086,-Ft forgalmi értékvesztés és annak kamatai, az az osztalékok és azoknak kamatai összeadásával a felperesnek összesen: 68.494.652,-Ft jogos követelése volt.

Az alperes által beszámítani kért ellenkövetelések összege: 96.456.675,-Ft, ezt az összeget meghaladja. A Ptk.296.§ /2/ bekezdése értelmében ezért a felperes követelése megszűnt.

A másodfokú bíróság emiatt az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

A perköltség viselése felől a Pp.78.§ /1/ bekezdése, illetve a 80.§ /2/ bekezdése alapján a felperesre terhesebben, $\frac{3}{4}$ - $\frac{1}{4}$ arányban határozott.

A felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. Kérte annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és az alperes kötelezését 93.385.822,-Ft és ennek 2005.január 15-től a kifizetésig járó, a Ptk.301/A.§ szerint számítandó késedelmi kamatai, 45.827.458,-Ft és ennek szintén a Ptk.301/A.§ szerint számítandó késedelmi kamatai megfizetésére. A támadott határozat jogszabálysértését a Pp.206.§ /1/ bekezdésére, a Pp.221.§ /1/ bekezdésére, a Ptk.301/A.§-ára, a Ptk.327.§ /1/ bekezdésére hivatkozással jelölte meg. Előadta, hogy a jogerős ítélet iratellenes, ellentmondásos, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésén alapszik. Vitatta, hogy az 1998. évet lezáró mérlegadatokkal, a felperes 1998. május 12-i részvény eladásával, az alperestől 2001. február 27-én átvett részvények másnapi, az akkori időszak árfolyamcsúcsán történő értékesítésével, a beszerzett igazságügyi szakértői véleménnyel, a meghallgatott tanúk vallomásával nem bizonyította, hogy az alperes által ki nem adott részvényeket az 1997. decemberi tőzsdei bevezetést követően, 1998. április végéig terjedő időszakban értékesítette volna, és az értékesítés időpontjában az általa megjelölt árat elérhette volna. Vitatta, hogy a perbeli jogvita jellegére tekintettel, a közvetett bizonyítékok alapján, a felperes igényének alapossága nem bizonyított. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az ítéletében nem fejtette ki, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékokat miért nem értékelte a felperes javára, a szakértői véleményben írtakat miért mellőzte döntése meghozatalakor.

A felperes előadta azt is, hogy az alperesi önkormányzat piaci alapon, a gazdasági élet szereplőjeként kötött megbízási szerződést a felperessel. A megállapodás üzleti, profitorientált volt. A kamatszámításra ezért a gazdálkodó szervezetekre irányadó szabályokat kell alkalmazni.

Arra az esetre, ha a felülvizsgálati bíróság az elsődleges keresetet alaptalannak ítélné, kérte elévülést megszakító

körülményként értékelni a részvények kiadása iránti pernek a jelen pert megelőző elévülési időn belüli, 1997. szeptember 9-i megindítását. Álláspontja az volt, hogy a részvények kiadása iránti igénye magában foglalta - erre irányuló külön nyilatkozat hiányában is - az érintett részvényekre eső osztalék megtérítése iránti igényét is.

Az összegszerűséget a 189.842.497,-Ft-os kártérítési igényének, az alperes által kifizetett 96.456.671,-Ft különbözeteként határozta meg 93.385.822,-Ft-ban. A kártérítés megfizetésére szóló 2002. november 11-i fizetési felszólítás, és a 2005. január 14-e között felmerült kamatot 45.827.458,-Ft-ban kérte meghatározni azzal, hogy 2002. november 11. és 2004. december 31. között a kamat mértéke évi 11%, 2005. január elsejétől január 14-ig 16,5%.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozta. Vitatta a felperes által állított jogszabálysértéseket.

A Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, mivel a Pp.275.§ /2/ bekezdése értelmében kizárólag e keretek között vizsgálhatta. Megállapította, hogy a felülvizsgálni kért határozat a felperes által megjelölt jogszabályokat az alábbiakra tekintettel nem sérti.

A felperesnek az elsődleges kereseti kérelmében foglaltakra tekintettel azt kellett volna bizonyítania, hogy az alperes által nem vitásan jogellenesen ki nem adott részvényeket, az általa megjelölt időpontban, 1998. tavaszán, jelentős árfolyamnyereséggel értékesíteni tudta volna. A felperes előadásának azonban több körülmény is ellentmond, így többek között az, hogy a felperes üzleti felfogásával az értékpapírok hosszú távú megtartása nem egyeztethető össze. Az 5.000.000,-Ft össznévértékű részvényeit már az átvételt követően másnap értékesítette. Alapvető ebből a szempontból a 2006. december 5-én tartott tárgyaláson, a felperes vezérigazgatójának, illetve könyvvizsgálójának egybehangzó vallomása, amelyből az volt megállapítható, hogy a felperes nem befektetési céllal vásárolt részvényeket, azokat elsősorban haszonszerzési, forgatási céllal szerezte meg. A felperesnek továbbá már 1998-ban likviditási problémái voltak. Alaposan feltételezhető, ha a részvényeit időben megkapja, azokat már korábban értékesítette volna. Ebből következően az eljáró bíróságok, a Pp.206.§ /1/ bekezdésében írt, a bizonyítékok okszerű mérlegelésére vonatkozó eljárási szabály megsértése nélkül állapították meg, hogy a felperesnek nem sikerült kétséget kizáróan igazolnia azt, amennyiben 1996. május 16-án az alperes a megbízási díj ellenértékeként a perbeli részvényeket átadja, azokat közel 2 évig magánál tartja, azokat nem értékesíti, azok eladására csak

1998. tavaszán, árfolyamnyereséggel került volna sor. A beszerzett szakvélemények csak azt igazolták, hogy a R. részvények mely időpontban érték el a legmagasabb értéket.

A másodfokú bíróság a Pp.221.§ /1/ bekezdésében foglaltaknak megfelelően, ítéletének 6. oldala második bekezdésében kifejtette, hogy a megismételt eljárás során a felperes által rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat elégtelennek tartotta. Olyan újabb peradat, amely konkrétan és egyértelműen a felperesi tényállítást alátámasztaná, nem keletkezett. Szükséges bizonyossággal ezért a felperes az általa kimutatott árfolyamnyereség elérését igazolni nem tudta. Önmagában az a körülmény, hogy a másodfokú bíróság az egyes bizonyítékokat szükségtelennek tartotta külön elemezni, nem eredményezett az ügy érdemére kiható, Pp.221.§ /1/ bekezdését sértő eljárást.

A Legfelsőbb Bíróság egyetértett az eljárt bíróságoknak azon álláspontjával is, hogy a 2003. június 6-án előterjesztett keresetre tekintettel, az 1998. előtt esedékes osztalékok megtérítése iránti felperesi igény, a Ptk.324.§ /1/ bekezdése értelmében elévült. Az osztalék iránti igény ugyanis önállóan keletkező, elévülő igény. A részvények kiadására szóló 1997. január 10-i felperesi írásbeli felszólítás, illetve e követelés bírósági úton történő érvényesítése, külön arra vonatkozó nyilatkozat hiányában, a már kifizetett osztalék megfizetése iránti igény érvényesítésének nem volt tekinthető. A Ptk.327.§ /1/ bekezdése alapján, a felperes által állított, elévülést megszakító körülmények megállapítására nem volt mód. A jogerős ítélet ezért a Ptk.327.§ /1/ bekezdését sem sérti, azzal, hogy csak a kereset 2003. június 6-i benyújtását megelőzően öt éven belül esedékes osztalékokat számolta el a felperes javára.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a jogerős ítélet a a Ptk.301/A.§-ával sem ellentétes. Az adott ügyben irányadó, és a bíróságokra kötelező 2/1998. polgári jogegységi határozat szerint: a helyi önkormányzatoknak az átalakuló állami vállalatok vagyonából a privatizáció során történő részesedése, törvényen alapuló alanyi jogukon nyugszik. Ahhoz nem gazdálkodó tevékenységükkel összefüggő, polgári jogi kapcsolatuk révén jutnak. Gazdálkodni csak a már megszerzett vagyonnal lehet, annak hasznosítása, hasznai szedése, vagy értékesítése céljából létesített polgári jogi kapcsolatok útján. Ebből következően az Átv. rendelkezései alapján az alperest megillető juttatás kiadása érdekében, a felperessel kötött megbízási szerződést sem lehet az alperesi önkormányzat gazdálkodó tevékenysége keretében létrejött szerződésnek tekinteni. Az alperest terhelő marasztalási összeg után megállapított kamat mértékét ezért a jogerős ítélet a Ptk.301.§ /1/ bekezdésének helytálló alkalmazásával állapította meg.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp.275.§ /3/ bekezdése alapján a felülvizsgálattal támadott határozatot hatályában fenntartotta.

A Pp.270.§ /1/ bekezdése, illetve a Pp.78.§ /1/ bekezdése alapján köteles a felperes az eredménytelen felülvizsgálati kérelme folytán, az alperes jogi képviselétével felmerült alperesi perköltségeket megtéríteni.

, 2008. június hó 9. napján.

.Bodor Mária sk. a tanács elnöke, Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes sk. előadó bíró, Dr.Lőrincz Györgyné sk. bíró.

A kiadmány hitelül:

(.....)
Szécsiné Horváth Ildikó
bírószági tisztviselő